

Osobitý tvůrce

připravila Slávka Chrpová foto archiv CK Geotour a uvedené zdroje

Zdeněk Kukul je tvůrcem myšlenky spojení plavby na lodi s jízdou na kole v chorvatské Dalmácii pod souhrnným názvem Kololod'. Je to jeho originální a také patentovaný název. Zdeněk nic nekopíruje, má své osobité nápady, ve kterých pokračuje i po době covidové, kdy přišel s další možností, jak využít velkých dřevěných lodí pro turistiku během hlavní sezony – vzít na jejich palubu mořské kajaky. Vznikla tak Lodilod'. Obě aktivity provozuje jeho cestovní kancelář v Chorvatsku. První tři lodě vypluly na svoji úvodní plavbu před třiceti lety ještě v době války po osamostatnění Chorvatska. Samotná cestovní kancelář byla ale založena hned po převratu v roce 1990. Její název Geotour je odvozen od oboru, který Zdeněk studoval – geografie.

Zdenku, 34 let je dlouhá doba. Co se za tu dobu všechno obecně v cestovním ruchu proměnilo?

V devadesátkách dělali v Česku v cestovním ruchu všichni všechno. Když jsme hned po převratu jako jedna z prvních soukromých cestovních kanceláří začali, byl obrovský hlad po cestování oběma směry: od nás na Západ i ze Západu k nám. Reklama nebyla vůbec potřeba. Připravoval a prováděl jsem geografické a ekologické exkurze pro školy a jejich studenty ze Západu – odtud jméno firmy, pak „obyčejný“ incoming, putovní cyklistické zájezdy po Česku pro Holanďany, kongresy v Praze i pro tři sta účastníků.

S mojí mámou jsme dělali spoustu lyžařských a poznávacích zájezdů, hlavně do Rakouska. Představ si, že poštou rozešleš padesát ošklivých černobílých letáků a za týden máš čtyři zájezdy obsazené. Plné autobusy, pochopitelně značky Karosa, dopravce JZD Písková Lhota. Díky našemu rodinnému příteli, řediteli zemědělské školy u Gmündenu v srdci Solné komory, jsme měli bezkonkurenčně levné ubytování. V pátek Arnold vyhnal studenty z internátu, který jsme na dvě noci za symbolickou cenu obsadili my. Rozdíl v komerčních cenách ubytování a jídla mezi Českem a Rakouskem byl tenkrát nebetyčný, téměř desetinásobný. Jiní čeští organizátoři vícedenních zájezdů proto ubytovali své klienty v Česku u hranic s Rakouskem a každý den se pak harcovali stovky kilometrů tam a zase zpět.

Lámat se to pak začalo na přelomu tisíciletí. Buď jsi musela svoji firmu nechat vyrůst, aby konkurovala cenou a šířila nabídky, anebo ji nechat malou, ale s nějakou pěknou specialitkou, originálem v nabídce, který si žádá drobnou ruční práci s láskou. A protože jsem si tou dobou vymyslel Kololod', mohli jsme rozvíjet hlavně ji, volil jsem tedy druhou možnost.

Ty jsi byl v dětství s rodiči v Kuvajtu a v Iráku. Jak na tu dobu tam vzpomínáš? To musejo být bomba dostat se z Československa do takovýchto zemí v hluboké totalitě, ne?

Táta tam léta pracoval jako geolog. Já tam byl dva roky ještě před školou, později čtyřikrát na kratší dobu. Zejména v Iráku bylo dětství idylické: hodně dětí českých i místních ke společným hrám, schovávaná v tajemné zarostlé palmové zahradě za domem. Arabové děti milovali, říkalo se, že by dítěti nikdy neublížili. Rodiče nadmíru rádi cestovali, takže jsme vždy cestou tam nebo zpět na pár týdnů „zahnuli“ někam do západní Evropy, nebo dokonce do Jižní Ameriky. I já jsem od malička měl cesty rád a snažil jsem se být zvlášť během nich hodný a nedělat problémy, aby mě naši příště vzali zase a dál.

Přispěly nějak tyto cesty k tomu, že jsi pak po gymnáziu šel studovat ekonomickou a regionální geografii na Karlově univerzitě?

Bavilo mě nejen cestovat, ale sledovat přitom prostorové vztahy na Zemi – mezi lidmi a prostředím, mezi lidskými aktivitami navzájem, a přesně tím se geografie zabývá. Navíc se mi líbilo, že její studium umožňuje nahlédnout do různorodých pomocných oborů – od meteorologie přes sociologii a urbanismus třeba až po průmyslové a dopravní technologie. Svůj vliv na můj výběr měly i blízké obory mých rodičů a můj skvělý učitel zeměpisu na gymnáziu, pan profesor Lubomír Linhart.

Ty se občas na Univerzitu vracíš a přednášíš jako expert. Na jaká témata?

Nejčastěji geografická, tedy prostorové aspekty cestovního ruchu na příkladu našich

konkrétních produktů, Kololodi a Lodilodi. Minulý týden jsem současným studentům vyprávěl, co všechno ze svého studia jsem mohl v praxi použít a co jsem se musel „doučit“.

Po těch cestách s rodiči na Západ jsi měl asi stále to pnutí podívat se do dalších zemí. Ale asi to nešlo, když jsi prý ilegálně přešel Alpy, že?

Po roce 1980 jsem každý rok žádal o povolení cesty na Západ a stejně jako moji přátelé ho nikdy nedostal. A přesně jak říkáš – já si na cesty předtím s rodiči zvykl, a tak mi to strašně chybělo a na ten náš reálný socialismus jsem byl nejvíce naštvaný právě kvůli nemožnosti volně cestovat. Jezdil jsem tedy, kam to šlo, často s přáteli do Budapešti na muziku a filmy, co nesměly být u nás, nebo do rumunských hor či pololegálně do Polska, kde sice panoval nedostatek, ale lidé se tam nikdy před bolševikem neohnuli tak, jako u nás. Až v roce 1987 jsem dostal povolení do Jugoslávie, to se dávalo častěji než na Západ, a naplánoval jsem si ilegální přechod Julských Alp krkolomnou cestou pod horou Mangart do Itálie. Věděl jsem, že tam ve velehorách se dá vyhnout pohraničnickům. Doputoval jsem postupně až do Říma a po 14 dnech se stejnou cestou vrátil. Taková emigrace na zkoušku. Pak ještě pár dní na Jadranu a šup zpátky na rok na vojnu.

A proč ses tedy vrátil zpět?

Tou dobou už se náš strnulý režim začal zvenčí nahlodávat: Gorbačov, Polsko, Maďarsko, vše kolem nás se pomalu dávalo do pohybu. Chtěl jsem být u toho, a také bych těžko opouštěl přátele, rodinu a českou krajinu. Na jaře 1989, to už se smělo ven „na složené valuty“, jsem si sám vyjednal roční studijní pobyt na univerzitě v Mnichově. Chybělo povolení od mé almy mater. Nedostal jsem ho s odůvodněním, že nejsem vhodný

HLED PO PŘEV RATU JSEM JEL DO ZÁPADNÍHO BERLÍNA KOUPI T FAX PRO GEOTO UR ZA OSM SET DOLARŮ. TY MI NA PODÁNÍ RUKY PŮJČIL VÁŠNIVÝ AMERICKÝ CYKLOTURISTA NELSON MCAVOY NA VÁCLAVSKÉM NÁMĚSTÍ PO NÁHODNÉ DVACETIMINUTOVÉ ZNÁMOSTI. „AŽ VYDĚLÁŠ, VRÁTÍŠ MI TO. CHCEŠ MÍT FIRMU, FAX JE TO PRVNÍ, CO POTŘEBUJEŠ.“

foto Robert Rambousek

Na sklenku se spisovatelkou Blankou Čechovou na jedné z lodí Geotouru

Mezipřistání Lodilodi v Podobuči na Pelješci

ZDENĚK KUKAL

vzdělání: Ekonomická a regionální geografie, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova
bydliště: Smíchov
webové stránky: www.geotour.cz

k reprezentaci socialistického Československa. Dva týdny po Listopadu mi povolení s omluvou přišlo. Ale to už jsem tuplem nikam ven na delší dobu nechtěl, musel jsem být přece tady a u toho všeho.

Měl jsi na vysoké škole nějakou představu, co po ní budeš dělat? Někdy ideje o tom, že bys založil nebo pracoval pro cestovku?

Během studia jsem si v roce 1984 udělal průvodcovské zkoušky u Čedoku a díky své angličtině a němčině jsem na dohodu dostával dost zahraničních skupin, sem tam český zájezd do Maďarska. Přemýšlel jsem, jak bych to líp organizoval sám. Na jaře 1989 jsem dostal na starost americkou novinářku Robertu Etter na její měsíční cestě po Československu, to byla pro mě velká škola, vlastně jsme spolu dotvářeli program její cesty. Vozil nás taxikář Jakub, pochopitelně tajný agent StB, nespustil nás z očí. Večer před spaním vždy prověřil, jestli jsme izolováni, každý ve svém hotelovém pokoji. Když jsem si Robertu oťukl, obelstil jsem Jakuba a ji rychle zatáhl k sobě do pokoje do koupelny, pustil naplno vodu do vany i do umyvadla, jak jsem to viděl v nějakém filmu, a řekl jí, že Jakub je tajnej a že některé věci jí prostě nemůžu říct otevřeně podle skutečnosti a že to třeba jen naznačím. Pochopila hned a spolupracovala dobře. Na vizitce měla „Travel journalist“. To se mi líbilo a pár dní po převratu jsem si nechal vytisknout vizitky podobné, nechal se vstřícnými tourist-boardy zvat na cesty, něco jsem fotil a pak o tom něco napsal. Tak jsem dva tři roky jel „dvoukolejně“, pak zvítězil Geotour.

Tak to jsi měl už základní informace a zkušenosti a k tomu v kapse titul RNDr. A do toho přišla revoluce. To byla skoro dokonalá synergie, nemyslíš?

No, načasovalo se to dobře. Na konci října 1989 jsem po demonstraci seděl v ruzyňské věznici – jen přes víkend, ne jako Havel.

A o měsíc později jsem už jel do Západního Berlína koupit fax pro Geotour za osm set dolarů. Ty mi na podání ruky půjčil vášnivý americký cykloturista Nelson McAvoy na Václavském náměstí po náhodné dvacetiminutové známosti. „Až vyděláš, vrátíš mi to. Chceš mít firmu, fax je to první, co potřebuješ.“ To už jsem měl jasný plán založení cestovky. Pro Nelsona jsem pak připravil první seznam soukromých ubytovatelů v Československu – asi pět set adres jsem získal na inzeráty v novinách: „Máte volný pokoj pro turisty z USA? Mohou k vám přijet na kole nebo i jinak.“ Nelson seznam za pět dolarů rozesílal zájemcům po Státech, hlavně přes různé cyklistické kluby. Peníze jsem mu tak vrátil do půl roku.

Už jsem na těchto stránkách vyzpovídala pár zakladatelů různých známých a prosperujících značek a většina tvrdila, že tyto firmy vznikly díky jejich navitě a mladickému elánu, a také

„ČEŠI NÁM ZMAPOVALI JADRANSKÉ OSTROVY,“ ZNĚL SMÍŘLIVĚ VELKÝ TITULEK ČLÁNKU V DENÍKU SLOBODNA DALMACIJA. I OBSAH PRO NÁS VYZNĚL MÍSTY AŽ OBDIVNĚ. NEJEDNOU SE MĚ MOJI PARTNEŘI PTALI NA MŮJ NÁZOR NA NĚJAKÝ JEJICH „VNITŘNÍ“ PROBLÉM NEBO SPOR A DALI NA MĚ PŘI JEHO ŘEŠENÍ.

díky tomu, že byli v době revoluce v tom správném věku. Máš to podobně?

Správný věk sedí, kvalifikaci jsem měl taky, ale nebyla to náhoda. Založení cestovní kanceláře jsem s rozmyslem naplánoval. Moje máma mě v rozhodnutí výrazně podporovala a stala se tak vlastně neformální spolumakladatelkou firmy a o rok později můj první spolupracovník na plný úvazek.

Pamatuješ si ještě na svoji první plavbu? V kterém roce to bylo? To snad ještě probíhala válka v bývalé Jugoslávii, ne? Dotkly se vás nějak tyto boje?

Válka je strašná, ale díky ní jsme se tam dostali. Koncem roku 1993 mi napsal kapitán a majitel lodi Silva s tím, že nemá vůbec žádné turisty a že mi dá kolik týdnů budu chtít, fakt levně. A že turisty v té válce nezabíjejí a že my Češi jsme tam byli vždy první. Tak jsme v roce 1994 vypluli hned na tři týdny za sebou, aby mohl pendlovat autobus. Ten však musel objíždět obsazenou třetinu Chorvatska, kde se válčilo, před Zadarom jsme dokonce z dálky slyšeli dunění dělostřelecké palby a chorvatští vojáci na půl hodiny uklidili naši Karosu do jakéhosi okopu. Pak nás hnali přes vachrlatý pontonový most, náhradu za rozstřílený: „Jeďte nejrychleji, co můžete!“

Tak jsme se u moře „zaháčkovali“ a bylo pak snazší navazovat další obchodní vztahy – všichni tam věděli, že jsme to byli my, kdo po dalmatských ostrovech ještě za války jako první od jejího začátku se skupinami vyplul.

Má jednání s Chorvaty, respektive chorvatskými kapitány, nějaká svá specifika?

Žádný kvalt, probrat vše soukromé, pěkně pojíst, popít, nebyť prkenný, odlehčovat situaci vtipky, a pak už to jde samo. Žádná angličtina ani paslovanština – chorvatsky mluvit i myslet, to je samozřejmé.

Mně se líbí na tvé filozofii, že tvůj vztah k Chorvatsku je komplexní. Projedil jsi se svým týmem většinu ostrovů, vydali jste jejich mapy, podporujete místní obyvatele. Díky vám vznikly nové domácí hospůdky i v těch nejzapadlejších koutech Chorvatska. Dočkal ses od místních nějakého vděku nebo pocty?

Ano, napadají mě dvě situace. Poté, co jsme v roce 2010 poprvé vydali mapy jadranských ostrovů, měl jsem obavy, co na to veřejnost v Chorvatsku. Představ si, že nějakí Chorvati zmapují třeba Brdy a mapu prodávají nejen v Chorvatsku, ale i v Česku. Reakce ale byla milá: „Češi nám zmapovali jadranské ostrovy,“ zněl smířlivě velký titulek článku v deníku Slobodna Dalmacija. I obsah pro nás vyzněl pozitivně, místy až obdivně. A nejednou se mě moji chorvatští partneři ptali na můj názor na nějaký jejich „vnitřní“ problém nebo spor a dali na mě při jeho řešení. Je to ale zavazující, nesmíš se splést a jednomu stranit nebo uškodit.

Dobré jídlo patří neodmyslitelně k Jadranu a na vašich lodích se vaří domácí kuchyně. Vždycky jsem obdivovala vaše kuchařky, jak zvládají na tak malém prostoru vykouzlit takové dobroty. Jáká jídla máš ty nejraději, když připravíš?

Miluju kvalitní dušené ryby, třeba jako brudet. A černé rizoto. A spoustu dalšího.

Ve vaší plavební flotile jsou i historické, více než sto let staré lodě. Mají svůj půvab, nebo proč jsi vybral zrovna tento druh lodí?

Právě pro ten půvab. Dřevěná loď má duši, každá jinak voní. Musí se ale dobře udržovat.

Na palubu vašich lodí občas zavítá i zajímavá osobnost. Můžeš někoho jmenovat?

Naše plavby už z principu lákají aktivní, přemýšlivé a tvůrčí lidi. Většinu z veřejně známých věrných účastníků jmenovat nemůžu, protože chráníme jejich soukromí. Jedno jméno za všechny však uvedu: David Vávra se zamiloval do Kololodi tak, že se stal jejím honorárním konzulem – nebo spíš ambasadorem – a zároveň iniciátorem některých našich zvláštních plaveb a cest. Na Kololodi nakreslil spoustu svých obrázků a složil desítky svých typických veršů. Kololodní styl dále spoluvytvářejí členové širšího okruhu „Pražské pětky“ a slavonské Besídky. Naším častým hostem, ale ne účastníkem, je spisovatelka Blanka Čechová.

Covid byl pro vaši cestovku určitě zátěžkávací zkouškou – povinné karantény, zavžené hranice atd. Ale vím, že jste se s ním popasovali díky velkému nasazení vašeho týmu a také asi finančním rezervám s grácií. Ale vznikly i nějaké humorné situace, které jste museli během té doby řešit?

Rok 2020 byl fakt těžký, prodělali jsme miliony a přežili jen díky rezervě z let minulých. Rok 2021 už byl lehčí, protože aspoň něco šlo plánovat, skončili jsme na nule. Na jaře byla povinná týdenní ponávratová karanténa, takže jsme nabídli jen asi 20 procent obvyklého počtu míst. Podzim už jsme odpluli normálně. Jedna nejmenovaná účastnice však nastoupila v Praze do našeho autobusu v regulérním skafandru – protichemickém obleku, včetně nějakého speciálního dýchacího filtru a přiléhavých brýlí. Podobně cestovala i zpět. Na lodi a na kole ale byla oblečena normálně, tam korouš podle ní netrefil.

V roce 2020 jste chtěli oslavit své 30. narozeniny, ale to se kvůli covidovým

zákazů nepovedlo. Pak jste si to ale celkem vynahradili a oslavy proběhly až po skončení doby covidové. Také na lodi?

Místo 30. narozenin jsme loni rádně oslavili ty třicáté třetí velkým večírkem pro účastníky našich zájezdů i s vodní show na Vltavě v pražské Občanské plovárně. Kapacitu pět set osob jsme zaplnili skoro úplně, přijelo i na dvacet Chorvatů – kapitánů a kmenových členů posádek našich lodí, které jsme ještě pořádně protáhli Prahou – a ubytovali v botelu na Vltavě.

Jaká je statistika vašich plaveb, máš nějaká zajímavá čísla?

Osmdesát procent účastníků na průměrné plavbě s námi pluje podruhé a povíceré. Třetina plaveb je pro uzavřené skupiny, které obsadí celou loď. Po většinu kololodní sezony vypravujeme čtyři lodě. V posledních letech máme ročně kolem 55 plavebních termínů, tj. týdnů krát lodí.

Ve vašem programu je kromě Kololodi i Běholod', Fitlod', Dětilod', klasické plavby, ale také, jak jsem zmínila už v úvodu, nově Lodilod'. Můžeš nám hlavně tu poslední představit?

Seakayaking je všeobecně na vzestupu – podobně, jako bylo v 90. letech ježdění na kole. Lodilod' kombinuje právě mořské kajaky a pohyblivou základnu na naší lodi. Loď i loď. Co vím, tak takhle to snad někdo dělal na Aljašce, ale v Evropě jsme první. Lodilod' je tak pravým antipodem Kololodi – pořádně protáhne zase horní část těla, takže pro cyklisty takové kompenzační cvičeníčko, ovšem ve skvělém prostředí. Pro pádlování vybíráme ty nejhezčí, to znamená nejčlenitější části pobřeží ostrovů, kde je hodně útesů, jeskyň a malých ostrůvků. A dost času zbyde na relax na lodi, plavání i paddleboardy.